

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

14. 5. 2008

B6-0221/2008

NÁVRH USNESENÍ,

který na základě prohlášení Rady a Komise

v souladu s čl. 103 odst. 2 jednacího řádu

předkládají Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Alyn Smith, Milan Horáček, Marie-Hélène Aubert, Alain Lipietz, Frithjof Schmidt, Rebecca Harms, Caroline Lucas, Carl Schlyter, Bart Staes, Marie Anne Isler Béguin, Mikel Irujo Amezaga, Raül Romeva i Rueda, Kathalijne Maria Buitenweg a Jill Evans

za skupinu Verts/ALE,

o rostoucích cenách potravin v EU a v rozvojových zemích

Usnesení Evropského parlamentu o stoupajících cenách potravin v EU a v rozvojových zemích

Evropský parlament,

- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv, jejíž čl. 25 odst. 1 se týká práva na výživu,
  - s ohledem na nedávná doporučení, která ohledně globální produkce potravin vydal Mezinárodní panel pro hodnocení zemědělských technologií a vědy pro rozvoj (IAASTD) a která byla vypracována z podnětu a za podpory Rozvojového programu OSN, Organizace pro výživu a zemědělství, Světové banky a dalších subjektů mezinárodního společenství,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 25. října 2007 o rostoucích cenách krmiv a potravin¹,
  - s ohledem na čl. 103 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že stoupající ceny potravin vedou v rozvojových zemích k protestům obyvatel a že by mohlo podle Světové banky nejméně 33 zemí dovážejících potraviny v důsledku stále omezenějšího přístupu chudého obyvatelstva k potravinám čelit sociálním nepokojům,
- B. vzhledem k tomu, že podle odhadů Organizace OSN pro výživu a zemědělství trpí hladem a podvýživou 826 milionů lidí a mnoha dalším milionům lidí hrozí totéž, pokud se rychle nezlepší jejich přístup k potravinám a ke zdrojům jejich produkce,
- C. vzhledem k tomu, že následkem hladu a podvýživy zemře na světě každý den 25 000 lidí, včetně nejméně 11 000 dětí,
- D. vzhledem k tomu, že podle odhadů Světového potravinového programu (WFP) je třeba k realizaci naplánovaných programů na rok 2008 nejméně dalších 500 milionů USD, a vzhledem k tomu, že veřejné i soukromé zásoby obilí klesly na nejnižší úroveň za posledních 40 let,
- E. vzhledem k tomu, že v posledních desetiletích prosazovala Světová banka, Mezinárodní měnový fond a Světová obchodní organizace v rozvojových zemích liberalizaci obchodu, na základě čehož převládl v mnoha zemích model zemědělství zaměřený na vývoz ve velkém na úkor udržitelné místní produkce potravin a místního trhu s potravinami,
- F. vzhledem k tomu, že orgány v rozvojových zemích a mezinárodní finanční instituce dostatečně neinvestují do zemědělského výzkumu, rozvoje venkova a vzdělávání zemědělců, což vytváří zejména pro drobné zemědělce nerovné podmínky hospodářské soutěže, čímž se prohlubuje jejich chudoba a zranitelnost a snižuje jejich schopnost

---

¹ P6_TA-PROV(2007)0480.

produkovat dostatečné množství potravin,

- G. vzhledem k tomu, že dotace na vývoz a potravinová pomoc, které po několik desetiletí poskytují zejména USA a EU, zapříčinily v rozvojových zemích zánik samozásobitelského a nízkokapacitního hospodářství a připravily miliony rodin o půdu a přístup k dostatečnému množství potravin,
  - H. vzhledem k tomu, že podle zpráv tisíciletí o hodnocení ekosystémů se má při zachování současného trendu počet chudého obyvatelstva v subsaharské Africe zvýšit do roku 2015 z 315 milionů (údaj z roku 1999) na 404 milionů,
  - I. vzhledem k tomu, že výstupní ceny zemědělských produktů v EU i ve světě již po několik desetiletí klesají kvůli politikám tržních intervencí a dotací na vývoz, které upřednostňovaly velké zemědělské podniky a koncentraci nadnárodních potravinářských podniků, v důsledku čehož tyto ceny již nepokrývaly náklady většiny malých výrobců,
  - J. vzhledem k tomu, že odvětví produkce potravin a krmiv v důsledku toho zvýšilo ceny zpracovaných produktů a využilo svého postavení na trhu ke zvýšení zisku, a to více, než by odpovídalo přiměřenému procentuálnímu podílu zakoupených zemědělských surovin,
  - K. vzhledem k tomu, že za současnou potravinovou krizí stojí rovněž stále častější spekulace na trhu se zemědělskými a potravinářskými komoditami, ale i častější výskyt sucha a záplav způsobený změnou klimatu, rostoucí konkurence mezi produkcí potravin a biopaliv, neomezená liberalizace obchodu, rozrůstající se světová populace, zvýšení cen ropy a následné zvýšení cen zemědělských vstupů a zvýšená celosvětová poptávka po krmivech vyvolaná změnami stravovacích návyků v zemích s největším ekonomickým růstem,
  - L. vzhledem k tomu, že v souvislosti s celosvětovou finanční krizí vyvolává zvýšené využívání zemědělských komodit k produkci masa a biopaliv spekulace na trhu se zemědělskými komoditami, což vyžaduje okamžité řešení a regulaci v celosvětovém měřítku,
  - M. vzhledem k tomu, že EU jakožto poskytovatel rozvojové pomoci a významný obchodní partner má při dvoustranných i vícestranných jednáních silné slovo, čehož by se mělo zodpovědně využívat, a to i pokud jde o využití nástrojů, které upřednostňují sociálně spravedlivá a pro životní prostředí přijatelná obchodní pravidla, jako je například koncept kvalifikovaného přístupu na trh, jež navrhuje Evropská parlament,
1. pokládá přístup k potravinám a uspokojivé výživě za základní lidské právo, které musí být zaručeno také obyvatelstvu rozvojových zemí; vyzývá proto k přijetí vhodných opatření, jejichž cílem bude provádět ustanovení Všeobecné deklarace lidských práv, pokud jde o právo na výživu;
  2. je hluboce znepokojen negativním dopadem, který mají zvýšené ceny potravin na chudé obyvatelstvo, a větším výskytem případů podvýživy a hladu; upozorňuje však, že zajištění potravin zejména v rozvojových zemích vyžaduje, aby výstupní ceny pokrývaly náklady malých výrobců, a že je třeba se zabývat směřováním společností zabývajících se prodejem osiva a maloobchodníků s potravinami k další monopolizaci potravinových trhů

a tento vývoj regulovat; žádá komisi, aby navrhla všeobecný rámec dohody o spravedlivém obchodu, neboť se prokázalo, že tato konkrétní obchodní koncepce je schopna zajistit ochranu před kolísáním cen potravin i spravedlivé ceny producentů;

Vnější politika

3. domnívá se, že účinný boj proti hladovění vyžaduje celosvětovou politiku udržitelného rozvoje, jež rozvojovým zemím umožní produkovat dostatečné množství vody a potravin a zásobovat jimi tamější obyvatelstvo a jež zamezí obchodu se zemědělskými produkty a potravinové pomoci, které narušují zajištění potravin;
4. uznává, že malé a střední zemědělské podniky významně přispívají ke stabilitě zásobování potravinami, a vyzývá proto k výrazné podpoře vhodných systémů zemědělského hospodaření, k přijetí kritérií řádné správy zohledňujících iniciativy v oblasti pozemkové reformy, k uskutečňování vzdělávacích programů zaměřených na postupy udržitelného zemědělství a k prosazování přístupu k půdě v rámci rozvojových programů;
5. je přesvědčen, že boj proti hladovění se musí zakládat na uznávání práva každé země a regionu přijmout taková opatření a strategie na zajištění potravin a potravinové soběstačnosti, které budou chránit živobytí jejich obyvatelstva a prosazovat jeho sociální, ekonomická a kulturní práva;
6. vyzývá proto Komisi, aby zvýšila své úsilí při jednání v rámci WTO s cílem prosadit zejména pro chudší rozvojové země podmínky, za kterých budou moci chránit místní produkci potravin, a upustila od nátlaku na tyto země, aby např. v rámci jednání o dohodě o hospodářském partnerství zrušila vývozní daň či regulaci vývozního množství, pokud jsou tyto nástroje odůvodněny národními zájmy v oblasti zajištění potravin;
7. vyzývá EU a další průmyslové země, ale i mezinárodní finanční instituce k tomu, aby nevyvíjely na rozvojové země nátlak, v důsledku kterého by provedly liberalizaci nebo privatizaci základních hospodářských odvětví a veřejných služeb, které jsou pro tamější obyvatelstvo životně důležité;
8. vítá iniciativu americké vlády uvolnit potravinovou pomoc, přičemž tuto iniciativu vnímá jako první krok k reformě celého programu potravinové pomoci, jež by měla plně zohlednit potřebu proaktivní podpory dokonalejšího zajištění potravin na regionální a místní úrovni, což bylo v minulosti často znemožněno vázanou potravinovou pomocí USA;
9. vyzývá Komisi, aby v rámci WTO navrhla iniciativu na hodnocení stabilizace cen komodit a dalších nástrojů na řízení nabídky; vyzývá EIB, aby prověřila možnosti okamžitého zřízení garančního fondu, který by na vnitrostátní úrovni zaštiťoval mikroúvěry a programy zajišťování rizik, jejichž fungování odráží potřeby místních výrobců potravin, a to zejména v chudších rozvojových zemích;
10. vyzývá Komisi a členské státy, aby na zemědělský výzkum, vzdělávání zemědělců a vzájemnou výměnu osvědčených postupů vyčlenily velkou část z rozpočtové položky určené na rozvoj s cílem podpořit produkci, která by se zaměřovala na regionální a místní trh, a dále rozvíjet účinné a udržitelné systémy pěstování plodin, jako je např. střídání

plodin, a pěstování smíšených kultur, a zaměřit se na zapojení všech do pěstování takových geneticky nemodifikovaných rostlin a chovu zvířat, které by byly uzpůsobeny místním podmínkám, a dosáhnout tak stabilizace místního zasobování potravin a vytvořit vhodné systémy zemědělského hospodaření, které se bude, v dlouhodobém horizontu, vyznačovat také nízkými energetickými vstupy;

11. je přesvědčen, že snižující se míra zajištění potravin ve většině rozvojových zemích nepochybně souvisí s rostoucí liberalizací obchodu se zemědělskými produkty; vyzývá Komisi, aby posoudila dopad stávající politiky liberalizace obchodu na hladovění a chudobu v rozvojových zemích;

Vnitřní politika

12. v souvislosti se zvýšenou konkurencí mezi produkcí potravin a biopaliv se domnívá, že využití organické hmoty k získávání energie může přispět k udržitelné skladbě zdrojů energie, jestliže k výrobě bioplynu bude používáno odpadního materiálu a chlévské mrvy a výroba energie nebude konkurovat výrobě potravin;
13. poznamenává, že modely spotřeby charakteristické vysokým obsahem živočišných produktů, jako je mléko, maso a vejce, vedou k vyšší celkové poptávce po zemědělských komoditách a velkému objemu emisí skleníkových plynů; žádá proto, aby byly na obalech potravin uváděny celkové energetické vstupy;
14. vyzývá Komisi a členské státy, aby zabránily dalšímu zabírání orné půdy za účelem výstavby budov a dopravních cest, a vyzývá proto Komisi, aby stanovila kritéria, jež by v rámci posouzení dopadů na životní prostředí omezila využívání půdy k realizaci stavebních a dopravních projektů;
15. naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby provedly revizi SZP s cílem vymezit udržitelnou rovnováhu mezi produkcí potravin, krmiv a energie, která by vycházela z posouzení dopadu na zajištění potravin;
16. vyzývá Komisi k vypracování celkového posouzení dopadu politik a programů EU v oblasti energetiky, rozvoje, zemědělství, zahraničního obchodu a průmyslu, na jehož základě by bylo možné přijmout plnou zodpovědnost za lepší nástroje a opatření na celosvětové zajištění potravin;
17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a smluvním stranám Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti.